

gende hoofdstukken over spelling, nog dikwijls op het hiervoren aangestipte zullen moeten terugkeeren.

Wij hebben niet geschroomd bij dit onderw. wat lang stil te staan, omdat wij het voor bijzonder leerzaam houden. Men wachte zich slechts voor twee uitersten : het eerste, van naar hersenschimmige theoriën de afl. der ww. te dwingen ; het tweede van op den klank af over de bestanddeelen der ww. uitspraak te doen. Door de eerste dwaling ziet men zich genoodzaakt wortels te onderstellen, en door de tweede vervalt men tot zulke afleidingen, als *zondvloed* van *zonde*, zedelijk kwaad, en *vloed*. Wij vermoeden dat de verwisselbaarheid der klinkers aanleiding gegeven heeft tot menige dwaling, maar zulk vermoeden kan wel uitnoodigen tot onderzoek, maar bewijst op zich zelve niets. Voor onderzoeklievenden geven wij ten slotte een paar gissingen. Zou oor in *domoor*, *sottoor*, (bij Koornh.) *druiloor*, wel iets meer zijn dan klankverwisseling voor *er*? Zijn *sieraad*, *kleinood* en *armoede* door inlassching uit *sierde*, *kleinde* en *arnde* of *armte* ontstaan? Is *aam* in *ligchaam* iets anders dan *em* in *boezem*?

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.

ALGEMEENE REGELS OVER DE SPELLING.

Wat spelling is.

309. Spelling is dat gedeelte der spraakk., dat ons het regt gebr. der schriftteekens leert, om ww. voor het oog af te beelden.

Eerste regel.

310. SCHRIJF GELIJK GIJ SPREEKT. Deze regel, te regt de natuurwet der spelling genoemd, vloeit van zelve uit de bovenstaande bepaling. Maar hij onderstelt dat men wél spreekt, en dat is overal, maar althans aan de Kaap, eene zeer gewaagde onderstelling. Dubbel noodig is derhalve de nadere omschrijving door Siegenbeek daarbij gevoegd: *Rigt u in het schrijven naar de zuiverste en meest beschaafde uitspraak.*

Tweede regel.

311. LET OP DE AFLEIDING DER WOORDEN. Deze regel strekt tot bevordering der duidelijkheid: immers door de afl. in acht te nemen, schrijven wij elk gedeelte van een w. met de daartoe behoorende letters, en hierdoor worden wij in staat gesteld om de bet. van het geheel uit de ons bekende deelen op te maken. Het spreekt van zelf, dat hier vooral de naaste en blijkbare afl. in aanmerking komt: de meer verwijderde en twij-

felachtige kan niet wel tot een rigtsnoer dienen. Ook is men aan de afl. niet zoo gebonden, dat men niet hier en daar, welluidendheidshalve, eene letter zou mogen inlasschen of uitlaten. Dusdoende gedraagt men zich immers naar den regel: *Schrijf gelijk gij spreekt*. Om dien zelfden regel is het, dat de afl. dikwijls wijken moet voor het gevestigd gebr. Zoo zeggen en spellen wij *hevel* en *uitbreiden*, hoewel de afl. ons tot *heven* (heffen) en *breed* terug brengt.

Ondoelmatige regels der spelling.

312. Men wachtte zich voor regels der spelling, die, van een verkeerd beginsel uitgaande, tot wanspelling voeren. Wij zullen er een drietal beschouwen, en kortelijk aanstippen waarom zij af te keuren zijn :

De eerste regel dien we afkeuren is deze: *Gebruik geen vreemde schriftteekenen*. Deze dwaling is bij de behandeling der letters reeds bestreden. Wij verwijzen dus naar § 6, 7, 10, 14 en 15.

De tweede regel daar wij ons niet mede vereenigen kunnen, gebiedt ons gelijkkluidende ww. voor het oog te onderscheiden. Dit is in veel gevallen ondoenlijk en daarenboven ook onraadzaam, omdat daardoor de afl., die vrij wat meer tot duidelijkheid bijdraagt dan eene willekeurige verscheidenheid van spelling, menigmaal zou verloren gaan. Waar de afl. of ook het gevestigd gebr. tweederlei spelling wettigt, daar heeft zij ongetwijfeld hare nuttigheid; maar in elk ander geval mag men er gerust van afzien.

De derde regel, daar men onnoodig ophef van maakt, is de zoogenaamde wet der spaarzaamheid, welke gebiedt niet meer letters te gebruiken dan in de uitspr. gehoord worden. Naar dezen regel zouden wij *mens, wens, fons, kasje*, in plaats van *mensch, wensch, fonds, kastje* enz. moeten schrijven; ook *bestiren, bomen, tekenen*, in plaats van *bestieren, boomen, teekenen*. Kortom wij zouden, om eene enkele letter te besparen, het tweede grondbeginsel der spelling, de afl., moeten verzaken.

Overgang tot bijzondere regels.

313. Wanneer men de algemeene regels der spelling in dit hoofdstuk vervat naauwkeurig in acht neemt, zal men zelden in het geval zijn van bijzondere regels te be-

hoeven. De gevallen waarin zij te pas komen, zullen wij onder de volgende hoofden kortelijk behandelen : 1. Onderscheiden gebruik van klankverwanten ; 2. Verdubbeling van schriftteekens ; 3. Inlassching van eene letter in zamenstellingen ; 4. Spelling van vreemde ww. ; 5. Het afbreken van ww. aan het einde van eenen regel.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

ONDERSCHIEDEN GEBRUIK VAN KLANKVERWANTEN.

IJ en EI.

314. Schrijf met *ij* :

a. Alle ongelijkvl. wkww., ook zulke die zoo wel ongelijk- als gelijkvl. voorkomen, als *hijſchen, krijschen, hijgen* enz.

b. Alle wkww. die van een nmw. afgeleid zijn, dat de *ij* heeft : *bedijken, verwijderen* enz.

c. De uitgg. *rij* en *nij* : *burgerij, slavernij* enz.

d. Alle ww. die in het Fr. of Eng. *i* hebben : *olijf, patrijs, paradijs* enz.

e. Alle ww. waarin de *ij* doorgaans of voor het minst somtijds met den *i*-klank gehoord wordt : *grijnen, ijdelheid, kolijk* enz. (Verg. § 46.)

Schrijf met *ei* :

1. Gelijkvl. wkww. Uitz. *beklijven, mijmeren, prijken, kwijnen* en *zijpen*, het grondw. van *zijpelen*.

2. Alle ww. die in het Fr. of Eng. *ai* hebben : *fontein*, (*fontaine*), *brein*, (*brain*).

3. Alle waarin *ei* uit het Fr. *ée* of *é* ontstaan is : *gelei, liverei, pastei*.

4. Alle waarin *ei* door zamentr. uit *ege* ontstaat : *dweil, keil, teil* enz.

5. Alle die den klank *ei* met *ee* verwisselen : *klein, geheim, heiland, heilig, meined*.

6. De uitgg. *lei, heid* en *teit*.